

Drugo drevo (*Siphonia brasiliensis*) raste po gostih, močvirnih gozdih okoli Orinoka in po vzhodnej Braziliji. Okoli Amaconske reke so to drevo skoro zatrli. Od njega se dobiva najboljši kavčuk z imenom „para-kavčuk.“ Iz korenin tega drevesa teče belo mleko, katero se v zemlji strdi ter napravi luknjast in umazan kavčuk. Humboldt je prvi ta kavčuk našel in meni, da začne teči iz korenin še le potem, ko začne deblo od znotraj trohneti. Ljudje upotrebljajo ta kavčuk za čepove.

Kakor drugej tako se tudi tu mleko ne nabira ob cvetju. V Braziliji lové mleko od junija do decembra, a na gorenjem Orinoku in na Rio Negru od februarja do oktobra. Mleko ne smé dolgo stati, da ne bi se kavčuk iz tekočine izločil, nego se mora kmalu na ognju pariti. Jemljó prstene lonce brez dna z dolgim vratom, pa jih namažejo znotraj z mlekom in potem držé nad slabim ognjem. Kedar se je lonca prijala prva skorja kavčuka, namažejo ga z novega in držé nad ognjem, in to ponové do desetkrat, dokler je naposled skorja kavčukova debela 2 do 5 centimetrov. Kedar je to gotovo, lonce razbijejo, in iz njega pade kavčuk v obliki lonca, in to je najboljša vrsta kavčuka, ki v trgovino prihaja. Mesto prstnih loncev jemljó tudi lesene kalupe ali tu morajo kavčuk izrezati. Pločasti kavčuk napravi tako, da mleko mažejo na desko in potem na dimu suše, dokler se na deski ne nabere dovoljna skorja kavčuka. Dober in okreten delavec more v enej uri do 3 kg. trdega kavčuka napraviti. Vrednost kavčukova se ravna po tem, kakor je trd in čimmanj je luknjast. Pri kupovanju radi narezavajo kavčuk, da se prepričajo, ali je dovolj gost in čist. Razen teh dreves raste v Braziliji še jedno drevo, katero ima dovelj kavčuka, ali ljudje je pusté na miru radi plodov, kateri jim v slast gredó.

Novice.

Deželni zbor kranjski.

Deželni zbor kranjski imel je dne 8. marca svojo drugo sejo. Proračun deželnega zaklada in pa mnogo došlih prošenj se je odsekom v poročanje oddalo. Nato slede poročila finančnega odseka: 1. Posl. Klun poroča o gospodarjenju s Kranjskim učiteljskim pokojninskim zakladom za leto 1890. Vseh dohodkov je imel zaklad 55.984 gld 23 kr., stroškov pa 23.890 gld. 97 1/2 kr., ostane torej koncem leta v blagajnici znesek 32.093 gld. 25 1/2 kr. 2. Isti poslanec poroča o računskem sklepu normalno-šolskega zaklada za l. 1890. V primeri s proračunom prihranilo se je 17.891 gld., ker so bili dohodki večji, stroški pa manji, kakor v proračunu. Vsi dohodki so znašali 180.141 gld. 61 kr. Stroški pa 286.656 gld. 84 kr., iz deželnega zaklada pa se je dodalo 107.627 gld. 93 1/2 kr. 3. Poslanec Luckmann poroča o računu zaklada prisilne delavnice. Dobodki so znašali 93.286 gld. 96 1/2 kr., stroški pa 90.886 gld. 47 1/2 kr. 4. Isti poslanec poroča o proračunu zaklada prisilne delavnice. Vsa potrebščina znaša 84.485 gld. in pokritje 84.948 gld. 5. Isti poslanec poroča o prošnji paznikov prisilne delavnice za ureditev njih dohodkov, ki so se zvišali za 360 gld. 6. Poslanec dr. vitez Bleiweis poroča o podporah za šolske zgradbe in nasvetuje da se do-

vole za l. 1892 iz deželnega zaklada naslednjim občinam podpore: Predaslje 400 gld., Sorica 100 gld., Kovor 400 gld., Reteče 200 gld., Predvor 400 gld., Dražgoše 100 gld., Iškavas 400 gld., Hotederšica 300 gld., Sv. Trojica pri Cerknici 100 gld., Rateče 200 gld., Zasèp 400 gld., Mošnje 300 gld., Breznica 500 gld., Dol 100 gld., Šmartino v kamniškem okraju 200 gld., Homec 100 gld., Radence 100 gld., Sv. Trojica v kamniškem okraju 200 gld., Dolenja Podgora 100 gld., Čeplje 100 gld., Tribuče 100 gld., Stari Breg 400 gld., Šmarje pod Ljubljano 400 gld., vkupe torej 5700 gld.

Dalje nasvetuje: Deželnemu oboru se naroča, da opozarja vnovič c. kr. deželni šolski svet na silna bremena, katera si nalagajo mnoge majhne občine s sklepom, da hočejo zidati nova šol-ka poslopja ali neprimerno drago razširjevati že obstoječa šolska poslopja, kar pa vsled svojih prepričanih dohodkov in z ozirom na druge doklade nikakor ne zmorejo. Slavni c. kr. deželni šolski svet naj torej vpljiva na to, da načrti za šolske stavbe ne presegajo sredstev, katere zmorejo občine. Deželni zbor vsprejel je ta dva nasveta in tudi potrdil zgoraj imenovane račune in proračune. 7. Poslanec Šuklje poroča o učnih knjigah za slovenske ljudske, obrtne in srednje šole in nasvetuje:

1. Deželni odbor se pooblašča, da založnikom potrebnih učnih knjig za 5., 6., 7. in 8. razred slovenskih ljudskih šol, oziroma za meščanske šole, potem za obrtno-strokovne in obrtne nadaljevalne ter za srednje šole in učiteljišča dovoljuje primerne podpore;

2. za izdajo učnih knjig za leto 1891 dovoljena svota sme se, v kolikor se v to svrhu ni že porabila v dovoljenem roku, porabiti 1892. leta;

3. za leto 1892 se dovoli v isto svrhu 2000 goldinarjev iz deželnega zaklada.

Ti nasveti se vsprejmo po daljši debati, katere so se vdeležili poslanci: dr. Tavčar, dr. Vošnjak, Murnik, Hribar, Stegnar in poročevalec. 8. Poslanec dr. Vošnjak poroča o prošnji vdove vojaškega zdravnika Bavlofsky-ja za miliščino. Prošnja se odbije. 9. Poslanec Hribar poroča o proračunu deželnega posojilnega zaklada za l. 1892. Potrebščina znaša 213.315 gld., pokritje 127.331 gld. Primankljev je pokriti iz deželnega zaklada. Proračun se odobri. 10. Isti poslanec poroča o računu deželno-kulturnega zaklada za l. 1890. Dohodki znašali so 3922 gld., stroški 2793 gld. 90 kr. Račun se odobri. 11. Isti poslanec poroča o proračunu deželno-kulturnega zaklada za 1892. Potrebščina znaša 3910 gld. in pokritje tudi toliko. Proračun se odobri. 12. Isti poslanec poroča o računu gledališkega zaklada za l. 1890. Vsi dohodki so znašali 60.040 gld. 14 1/2 kr. Stroški pa 75.106 gld. 92 1/2 kr. Račun se potrdi. Prihodnja seja je danes.

— **Njeno Veličanstvo presvetla cesarica Elizabeta** peljala se je pretečeno nedeljo zjutraj preko Ljubljane v Miramare. Danes zjutraj ob 1/2 6. uri peljal se je pa tja preko Ljubljane tudi Nj. V. presvitli cesar.

— **Presvitli cesar** podaril je gasilnemu društvu na Dovjem svoto 80 gld.

— **Osobne vesti.** Kranjski deželni odbor imenoval je g. dr. Ivana Portika provizoričnim okrožnim zdravnikom v Železnikih. — Stavbinski podjetnik Oskar baron Lazarini odlikovan je z naslovom stavbinskega svetnika. — Vlada pozvala je našega rojaka g. Frana Hubada, profesorja v Gradci, v ministerstvo za uk in bogočastje. — G. dr. M. Hudnik otvoril je v Ljubljani svojo odvetniško pisarno.

— **Umetniku Ganglu**, o katerem smo poročali, da so ga zaradi umobolnosti odvedli na Studenec, se zdravje očividno boljša in upati je, da se bo mogel zopet kmalu posvetiti kiparstvu.

— **Umrli** je pretečeno soboto v Ljubljani primarij deželne bolnice, ces. svetnik g. dr. Fran Fuchs v 70. letu svoje starosti.

— **Umrli** je dne 7. t. m. preč. g. Fr. Globočnik duhovni svetnik in župnik pri Sv. Juriju ob Taboru na Štajarskem. N. v m. p.

— **Občinske volitve.** Občina Laže izvolila je županom Frančiška Žitko, za svetovalca pa Lako Žitko-ta in Gregorja Markoviča iz Laž. Občinski odbor v Hrenovicah izvolil je županom Hinko Kavčiča z Razdrtega in za svetovalce pa: Filipa Kavčiča z Razdrtega, Josipa Jurco iz Bukovja, Mat. Milharčiča iz Hruševja, Jakoba Turka iz Hrenovic, Jerneja Počkaja iz Velikega Ubeljskega, Frančiška Mulavca iz Studenca, Ivana Šlejko iz Predjame in Antona Škrjanca iz Hruševja.

— **Častnim članom** imenovalo je pevsko društvo „Kolo“ v Zagrebu našega rojaka in skladatelja g. Frančiška S. Vilharja.

— **C. kr. okrajno glavarstvo v Krškem** naznanja da se bodo naročnikom ameriških trt oddajali rezniki iz državne trtnice v Kostanjevici na podlogi nakaza visokega c. kr. ministerstva za poljedelstvo z dne 4. februarja 1892. l., št. 1893 v Kostanjeviškem gradu od 14. do 28. marca vsak dan od 8—11½ ure dopoludne in od 1½—6 ure popoldne od 28. marca do 7. aprila pa le po prejšnjem oglasilu pri nadzorniku trtnice Janezu Kalinu v Kostanjevici, po 7. aprilu pa ne več. Reznike je pri prejemu takoj plačati.

Družbi sv. Cirila in Metoda je podaril ud njenega vodstva, preč. g. kan. Andrej Zamejic našim šolskim potrebam nenavadno umesten dar, namreč 14 Vrtčevih letnikov, posamična zvezka od l. 1873. in 1878., pa letnike 1880. do 1891. leta, s pripomnjo, „naj je upravištvo po svoji dobri volji podari podružnicam,“ č. g. Ivan Cotelj, župnik v Kanfanari v Istri, pa nam je v isti namen poslal do sedaj najobilnejšo zbirko knjig družbe sv. Mohora, 10 kil je bil težak zaboj. — Naša najmlajša, druga ženska podružnica na zelenem Štírskem v prijaznem Ormoži nas je že razveselila s 100 gld., kar je lepa priča požrtvovalnosti vrlih tamošnjih rodolubkinj. — Tudi domači narodni zavodi se nas dobrotno spominjajo. „Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice“ in pa ona na Vrhniki sta nam poslali po 20 gld., „Notranjska posojilnica“ v Postojini 10 gld., „okrajna posojilnica“ v Kamniku pa 5 gld. — Slavno okrajno sodišče v Zatičini nam je naznanilo, da je Jože Podržaj iz Vrhpolja plačnik onih 5 gld., ki nam jih je vsled svoje zadnje volje zapustila Marija Hribar iz Artižje vasi. — Dragi nam neimenovanec iz Istre nam je naklonil 5 gld., vrli domorodec, g. E. Pegan, nam nabral v veseli družbi v Vipavi 2 gld. 36 kr. in slavno „bralno društvo“ v Nabrežini je pri banketu 1. t. m. zložilo za družbo 2 gld. 20 kr. — Za vse te darove iz raznih slovenskih pokrajin, ki pričajo o požrtvovalnem tekmovanju posameznikov, ter sl. društev v korist slovenskega šolstva, izreka prisrčno zahvalo Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Dekliška šola v Kranji.** Okrajni šolski svet v Kranji je z ozirom na to, da je Kranj središče velikega okraja in razun samostanske šole v Škofji Loki ni nobene druge štirirazredne dekliške šole na celém Gorenjskem, sklenil dosedanje dvorazredno dekliško šolo razširiti v štirirazredno. Deželni šolski svet je oziraje se na veliko izgubo, ki je zadela Kranj vsled odprave ondotne gimnazije, sklenil ukrepu okrajnega šolskega sveta ugoditi.

— **Najdeno truplo.** Dne 2. t. m. našli so v Radomljiškem potoku truplo 57 letne umobolne posestnice Neže Pistotnik iz Blagovice. Nesrečnico pogrešali so že par dnij.

— **Nesreča.** V Danjah je pretečeni teden neki posestnik ogledaval svojo puško. Nesreča je hotela, da se je puška sprožila in da je nekega zraven stoječega mladeniča tako nevarno zadela, da je ta drugi dan umrl.

Konference škofov na Dunaji. Te dni vrše se na Dunaji škofovske konferencije. K zborovanju odšel je tudi naš knezoškof.

— **V Kamniku umrl** je ondotni c. kr. davkarski nadinspektor, g. J. Steska.

— **Škofovega namestnika** in sedanjega upravitelja zagrebske nadškofije č. g. Gašparič-a zadela je te dni med sv. mašo mertvoud. Stanje njegovo je opasno. Vodstvo nadškofijske pisarne prevzel je kanonik Rački.

— **Mater in brata umoril** je v Slovenjem Pliberku na Koroškem neki Franc Ogris. Morilec je znorel in je v svojem besnem stanu zgrabil nož, ter je oba zaklal.

— **Konkurz** napovedala je tržaška vinska tvrdka Antonio in Giuseppe Aite. Rasiva znašajo 230.000 gld. aktiva pa 100.000 gld.

— **Mlad morilec.** Sedemnajstletni Hrvat Payer doma iz Zagreba in njegov tovariš Srb Knežević, oba učenca na realni gimnaziji v Karlovcu sta se te dni na svojem skupnem stanovanju sprla zaradi narodnosti. Payer ves razjarjen skoči v sosedno sobo, v kateri je stanoval neki gozdar, po puško, ustrelil skozi okno na Kneževića, in ga tako zadene, da je ta čez par ur umrl. Na to hotel je Payer še samega sebe ustreliti, pa puška se ni hotela sprožiti in v tem prileteli so ljudje, so mu odvzeli puško in ga izročili sodniji.

— **Po zadnji živinski štetvi** je v Avstriji 1.539.388 konj, 57.828 oslov, 8.606.540 goved, 3.179.892 ovac, 1.017.567 koz in 3.518.619 prašičev; čebelnih panjev naštel se je 914.190.

— **Nagrada za pokončavanje hroščev.** L. 1891 pokončalo se je 6285 mernikov ali 66.000.000 hroščev in je deželni odbor zato plačal 115 občinam znesek 1198 gld. 69 kr. 10 gld. dala je v ta namen tudi c. kr. kmetijska družba učencem ljudske šole v Šmariji.

— **Požar.** V Trstu pogorela je Deseppijeva tovarna za usnje. Škode je nad 100.000 gld. Shramba, v kateri so bile kože, vredne nad pol milijona goldinarjev, se je rešila. Tovarna bila je zavarovana pri banki „Slaviji“.

— **„Črna Gora.“** Pripovedna pesem, spisal J. T. Turkuš. V tej knjižici opeva pesnik hrabrost starih junaških Slovencev proti ljutim Turkom. Knjižica na dom poslana stane 20 kr. ter se naroči pri: Prof. Turkuš, Graz, Lessingstrasse 22.

— **Meščanskih šol** je bilo leta 1888/9 v Avstriji 425, namreč: na Češkem 219, v Nižji Avstriji 92, na Moravskem 67, v Zgornji Avstriji in Galiciji po 8, v Šleziji 7, na Štajerskem 9, v Dalmaciji 5, na Primorskem 4, na Tirolskem s Predarlško 3, na Solnograškem in Koroškem po 2, na Kranjskem, v Galiciji in Bukovini po 1.

— **Visoka starost.** V Drežnici pri Mostaru v Hercegovini živi neki Anton Jurič, ki je že 130 let star. Jurič še jako pridno dela ter gre vsako nedeljo v dve uri oddaljeno cerkev k službi božji. Pred desetimi leti zgubil je posluš, pred dvema leti pa, ko mu je jel novi zob rasti, vrnil se mu je zopet posluš. Njegova mati bila je stara 112 let, ko je umrla, oče mu je pa še mlad umrl.